

الْوَهْلِلِ دَنْعُ مَطْعِ مَائِي أَمْ نَمْ أَمْ : لَأَقِ مَلَسَوْ هَوَيْ لَعْلَلِ لِي صِي بِنِّ لَأَنْعَ رَمُعِ نَبِّ أَوْ
 لِي لَوْتِ لَأَنْعِ نَهِي فِ أَوْ رُتْ كَأَفِ رُشْ عِلِّ مَائِي أَلِ هَدَهْ نَمْ نَهِي فِ لَمَعْلَلِ نَمْ هَوَيْ لِي لَبِّ حِ أَمْ
 هَدَنْ سَوَّ هَبِّ شِي بَبِّ أَوْ نَبِّ أَوْ نَبِّ طَلِّ أَوْ هَوَيْ قَهْ بَبِّ لَأَوْ دَمْ حِ أَوْ هَوَيْ دِي مَحِّ لَأَوْ رِي بَبِّ كَتِّ لَأَوْ
 حِي حِ صِ

Ибн Умар розийаллоҳу анҳу Набий соллаллоҳу алайҳи ва салламдан ривоят қилади: “Аллоҳ наздида ушбу ўн кунликда қилинадиган солиҳ амаллардан кўра улуғроқ ва севимлироқ амал йўқдир. Бас, ушбу (кун)ларда таҳлил, такбир ва таҳмидларни кўпайтиринглар!” (Аҳмад, Байҳақий, Табароний ва Ибн Абу Шайба ривояти. Ривоят санади саҳиҳ).

Ушбу ривоятга кўра, Зулҳижжанинг аввалги ўн кунлигида “лаа илааҳа иллаллоҳ”, “аллоҳу акбар” ва “ал-ҳамду лиллааҳ” калималарини кўп айтиш яхши экан.

Аввал айтиб ўтилганидек, Зулҳижжанинг ўн кунлигида қилинадиган амаллар Аллоҳ учун энг маҳбуб саналади. Шу билан бирга мазкур вақтда Аллоҳ учун севимли бўлган зикр амалга оширилса, нур устига нур бўлади. Фазилатли амал фазилатли вақтда бажарилиши қилинаётган иш учун кўпроқ ажр олиниши ва ундан кўзланган мақсад рўёбга чиқишига сабаб бўлади.

Маълумки, солиҳ амаллар тури кўп. Уларни санаш учун анча саҳифани қоралашга тўғри келади. Ўша амаллар ичида энг афзалларидан бири бу рўзадир. Зулҳижжанинг аввалги ўн кунлигида рўза тутиш ҳақида ривоятлар бор. Қуйида улардан баъзиларини ўрганамиз.

مَلَسَوْ هَوَيْ لَعْلَلِ لِي صِي هَلِّ لَأَوْ سَرُّ تِي أَرْ أَمْ : تَلَأَقِ أَهْ نَعْلَلِ لِي صِي رَ شِي أَعِ نَعْ
 هَمَّ يَنْحُ نَبِّ أَوْ دَمْ حِ أَوْ دَوَادُ وَبِ أَوْ مَلَسُ مْ هَوَيْ . طَقِ رُشْ عِلِّ لِي فِ أَمْ ئِ اصِ

Оиша розийаллоҳу анҳодан ривоят қилинади: “Мен Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам ўн кунликда бирон марта рўза тутганларини кўрмаганман” (Муслим, Абу Довуд, Аҳмад ва Ибн Хузайма ривояти).

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам Зулҳижжанинг аввалги тўққиз кунда рўза тутганлари ҳақида бошқа ривоятла бор. Шу сабаб уламолар Оиша розийаллоҳу анҳонинг бу ривоятини бир неча хил таъвил қилишган. Жумладан:

1. У зот касаллик ёки сафар туфайли ушбу ўн кунлик рўзасини тутмаган бўлишлари мумкин;

2. Оиша Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам ушбу кунларда рўза тутганларини кўрмаган ёки эътибор бермаган бўлиши эҳтимолдан холи эмас. Яна Аллоҳ билгувчиروқдир!

Мазкур ривоятнинг зоҳирига назар ташласак, Зулҳижжанинг аввалги ўн кунида, тўғрироғи тўққиз кунида рўза тутиш макруҳлиги келиб чиқади. Аммо уламолар бошқа ривоятларни ҳам ўрганиб чиққач, бу кунларда рўза тутиш мустаҳаблиги таъкидлашган.

Биз бу ерда Оиша розийаллоҳу анҳонинг ривоятини маълумот учун, қилинаётган иш холис ва оз бўлса ҳам мукамал бўлиши учун келтирдик. Энди бошқа ривоятларни ўрганамиз.

مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلِ لَيْلِ صِيَّيِّبِ لَلِجِ أَوْ زَأْضَعَبٍ نَعْرَتِ أَرْمِ أَعْرِدِ لِأَخْنَبِ دَيْنُورِ نَبِيٍّ هُنَّ نَعْوَى
مُؤَيَّوِيٍّ وَهِيَ لَعْلَلِ يَذَعُ سَتُ مُؤَصَّيٍّ مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلِ لَيْلِ صِيَّيِّبِ لَلِجِ أَوْ زَأْضَعَبٍ نَعْرَتِ أَرْمِ أَعْرِدِ لِأَخْنَبِ
دُوَادُ وَبِأَهْ أَوْ رَسِيٍّ مَخْلُوقِ أَوْ زَهْرَةَ شَلَالِ نَمْنِيٍّ نَتِ لَوِ أَوْ زَهْرَةَ شَلَالِ نَمْنِيٍّ نَتِ لَوِ أَوْ زَهْرَةَ شَلَالِ نَمْنِيٍّ نَتِ لَوِ
حَيْحَ صُ هَدَنَسَ وَيَقِيَّوِيٍّ بَلَّوِ دَمَحَ أَوْ يَأْسَنَلِ أَوْ

Ҳунайда ибн Холид хотинидан, у Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам завжаларининг баъзисидан ривоят қилади: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам Зулҳижжанинг тўққиз куни, Ашуро куни ва ҳар ойда (душанба ва пайшанбадан бошлаб) уч кун рўза тутардилар” (Абу Довуд, Насоий, Аҳмад ва Байҳақий ривояти. Ривоят санади саҳиҳ).

Ушбу ривоятда айтилишича, Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам Зулҳижжанинг аввалги тўққиз кунида, Ашуро куни ва ҳар ойда уч кун рўза тутардилар.

Зулҳижжанинг ўнинчи куни Қурбон ҳайити бўлиб, бу кунда рўза тутиш мумкин эмас. Шу сабаб рўза ҳақида гап кетганда “Зулҳижжанинг тўққиз кунида рўза тутиш” жумласи ишлатилади.

Ашуро куни Муҳаррам ойининг ўнинчи куни. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам мазкур ойнинг ўнинчи куни рўза тутиб юрганлар. Вафотларидан бир йил олдин яҳудийлар ҳам шу куни рўза тутишларидан хабар топгач, келаси йили тўққизинчи куни ҳам рўза тутишни ният қилганлар. Аммо бу нарса у зотга насиб қилмаган. Шундай бўлса-да, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам сўзлари ва ниятлари шаръий қоида бўлиб қолиб, Ашуро кунининг ёлғиз ўзида эмас, балки тўққизинчи ёки ўн биринчи кунини қўшиб рўза тутиш мақсадга мувофиқдир.

